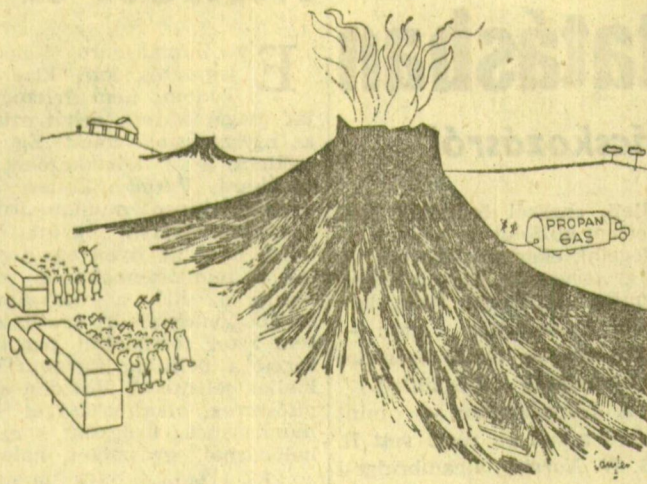

Kapós a marosi homok

Nemcsak Szegeden és Csongrád megyében, hanem az egész országban szívesen használják az építkezésekhez bevált marosi homokot. A FOKA-uzsályai évről évre több homokot szállítanak a Szeged és Makó közötti folyószakaszon a Tisza-parti telepre. A kereslet minden eddig felülmúlt az idén; amint Terhes Sándor a FOKA szegedi kirendeltség vezetője közölte, eddig 48 ezer köbméternyit szállítottak el, s várhatóan egy hónap múlva az egész évre tervezett homokmennyiség is elkel. Újabban Budapestre és a látatlan cementgyárba is szállítanak homokot.

Idegenforgalmi látványosság — gázzal

— Íme, működik a vulkán!

Asszonybrigád a szövődésben

A gépek ritmusa

Az asszonyok igen praktikusak anyagi kérdésekben. Ez érthető is, mivel a legtöbb családban ők a „pénzügyminiszterek”. Ugyanakkor az asszonyok sokkal hajlamosabbak arra, hogy a gyárban is azonnal észrevegyék a filléreket, akár pluszként, akár minuszként jelentkeznek. A pénz viszont szoros összefüggésben van a termelés szervezésével, amelynek eredménye mennyiségben és minőségben jut kifejezésre. Mivel a szocialista brigádmozgalom második programja a munka, erről is szó esett beszélgetésünk során.

Különbségek

A szocialista brigád vállalásai között első helyen szerepel néhány munkával kapcsolatos célkitűzés. Ilyenek: a mennyiséget 100 százaléknál feljebb teljesíteni, javítani a minőséget, csökkenteni a selejtet és az önköltséget. Csúpan az a kár, hogy ezeken a tételknél nem ismerik a pénzügyi kérdéseket. Megkérdeztem az egyik szövönőt, hogy mit jelent saját magának és a gyárnak, ha 1 százalékkal többet termel, vagy ha 1 százalékkal csökkenti a selejt mennyiségét, esetleg 10 százalékkal több elsősztályú terméket gyárt. S mikor, mennyivel javított az önköltségen.

— Ezeket én nem tudnám megmondani. Ha többet termelnek és jobb minőségben, a selejt meg kevesebb, akkor több lesz a fizetésem.

Aztán jönnek a mindennapi gondok:

— Négy gépet kezel egy szövönő — mondja Tölgyesiné — s ha nem is túl nehéz a munka, legalább is a begyakorlottaknak, de igen erős az igénybevétel ideiglenesen, mivel nagyon figyelni kell.

Mások azonnal a lényegre térnek, hibáztatják a munkaszervezést, az anyagellátást és a fonalak minőségét. Bosó Rozália mondja:

— A 15/8-as fonalból, ha 40–45 ezer vetés sikerül egy műszak alatt, akkor elégedett vagyok, de ha annál kevesebb, már valami baj van. Sok minden közrejátszik, a fonal minősége, a henger és a vetélék ellátása. A tegnapi napon például harminckét szövönő közül csak kettő érte el a 100 százalékos eredményt.

Veszteség

mások miatt

Friss példával jelentkeznék.

— Ma 15/15-ös fonalat kaptam, s 51 ezer volt a vetés száma, de három nappal előtte csak 36 ezer vetés sikerült.

A két teljesítmény között óriási a különbség. Ilyen eltéréseknek nem szabadna előfordulni normális munkamenet mellett. Ezzel a brigád tagjai is egyetértenek és különféle okokat sorolnak:

— A fölvetésnél egyet fordul a henger és azonnal gubancos az anyag. Ez a fölvető bűne, mivel nem tartja be a technológiai előírásokat. Emiatt a szövönő 30–40 százalékos veszít, a fölvető viszont nyer mondjuk 4 forintot, mi veszünk egy huszast, — mondják.

Persze más gondok is előfordulnak. Elfogy a vetélék és várni kell a szövönőnek.

— Várni viszont nem kifizetődő — mondja Mátrai Júlia —, ezért mi meggyünk vetélék után, ha folyamatosan akarunk dolgozni. Az állásidő bére nem elegendő, de nem is arra van szükség, az ráfizetés a gyárnak is, meg nekünk is.

A brigád tagjai kitöltöttek egy kérdőívet, amelyen volt ilyen kérdés is: — Mi bosszantja leggyakrabban a munkahelyén?

Erdemes a válaszokat leírni: Hengerhiány, vetélékhiány, (Tölgyesiné) rossz fonal, (Kovács Éva) rossz minőségű anyag, (Mátrai Júlia) ha rosszul mennek a gépek, (Pintér Imréné). A többi válasz nagyjából meg egyezik az előbbiekkal. Egyedül a segédművezető írta azt, hogy őt a létszámbeli hiány bosszantja legjobban.

Rész és egész

A segédművezető és a brigád tagjainak válaszai között érdemes összefüggést keresni. Panaszolja a létszám

hiányát, de vajon tanulmányozza-e ő és vezető társai a naponkénti vetésszámokat? Hiszen az adatok szerint előfordulnak olyan esetek, amikor száz dolgozó, szövönő, annyit teljesít, mintha csak 60–70-en lennének. Amikor létszámmal kiáltunk, nem árt kitékinteni a termelés szervezésére, a gépek ritmusára.

Lehet, hogy a példák egyediek, s ritkán fordulnak elő, bár a szövönők szerint igen gyakoriak és mindennaposak. De akkor is orvosolni kell ezeket a kirívó precedenseket. A brigád vezetője mondta:

— Ha mindenki rendszeresen látná el a feladatát, akkor ezek az apróságok nem zavarnák a munka menetét, a folyamatoságot, s a gépek ritmusa valóban egyenletes lehetne.

Ebben kapcsolódik össze az egyéni érdek és a gyári közösség érdeke is. Mindenki tisztában van azzal, hogy egy szövönő munkája csak parányi pont az egészhez viszonyítva, de azt is tudja és mondogatják is, hogy sok kicsi sokra megy. Ez viszont igazság. Az Egyetértés II. brigád tagjai a munkában is úgy szeretnék részt venni, ahogyan azt elvárják egy szocialista címet viselő kollektívától. Ők azonban a gépek között állnak, s gépek egyenletes ritmusa nem mindig tőlük függ.

Gazdag István

Prolongált filmszemle

Hiába szemezzük végig a Szegedi Ünnepi Hetek idei szakszervezeti néptánc-fesztiválhoz — tehát a filmekben is megörökített népművészet élő „megvalósulásához” — kapcsolható, nemcsak kiégyesítő, de nagyonis egyenrangú társrendezvényként.

Idő- és helybővivel sokkal többet el lehetne mondani e remek gondolat méltóbb kiteljesítéséről. Fel lehetne például vetni a fesztivál igazi nemzetközivé tételét, fel azt, hogy egy év-ről évre megjelenő kiadvány tegye nyomtatásban is maradandóvá a lepörgetett tekerceket forgatókönyveit — erről egyébként már esett szó a Délmagyarországban — és fel azt is, hogy a műfaj legjelesebb képviselőiből álló nemzetközi zsűrire kellene bízni az ítéletmondást.

Elégedjünk meg azonban most azzal, hogy figyelmeztessünk: az első év botlódásai miatt kár volt az ünnepi hetek műsorából is egy a mind nagyobb tömegeket vonzó néptánc-fesztivál szomszédságából — kiemelni a néprajzi filmek

Ami igaz, az igaz, tényleg nem volt nagy tolongás a nyugdíjasok művelődési otthonának aprócska vetítőtermében. Jószerivel nem is jött el oda a meghívott és az érdeklődő szakembereken kívül csak alig egy-két betévedt vendég.

De miért jött volna el? Honnan is tudták volna a fesztivál születéséről a „tömegek”? Attól a pár száz meghívótól, meg attól a néhány elszórt újsághírtől aligha lehetett valami nagy nézősereglet várni! Epp így attól az utcasarkon árváló plakáttól sem, amelyen oly gyorsan mosódtak el a felfestett betűk...

És az első néprajzi filmszemle megrendezésének iskolás módszereit bírálva már a jövő tennivalóiról is szólnunk. Azt kértük: ne így, kisszerűsége miatt ne ilyen eleve sikertelenségre kárthatva rendezzék meg ezt az egyedülálló fesztivált, hanem a benne rejlő hatalmas lehetőségekhez il- lő nagyobb-vonalúsággal.

Mert — úgy látszik, újra meg újra meg kell ezt ismételnünk — ezzel a néprajzi filmszemlével valami ritka különlegességet lehetne meghonosítani Szegeden. Ilven fesztiválnak ugyanis aligha lehet párját találni! Nincs és nem is volt efféle vetítés-sorozat sem nálunk, sem pedig más országokban: egy-szerre művészi és tudományos „unikum” ez a javából...

És ráadásul olyan „unikum”, amely szorosan a szakszervezeti néptánc-fesztiválhoz — tehát a filmekben is megörökített népművészet élő „megvalósulásához” — kapcsolható, nemcsak kiégyesítő, de nagyonis egyenrangú társrendezvényként.

Idő- és helybővivel sokkal többet el lehetne mondani e remek gondolat méltóbb kiteljesítéséről. Fel lehetne például vetni a fesztivál igazi nemzetközivé tételét, fel azt, hogy egy év-ről évre megjelenő kiadvány tegye nyomtatásban is maradandóvá a lepörgetett tekerceket forgatókönyveit — erről egyébként már esett szó a Délmagyarországban — és fel azt is, hogy a műfaj legjelesebb képviselőiből álló nemzetközi zsűrire kellene bízni az ítéletmondást.

Elégedjünk meg azonban most azzal, hogy figyelmeztessünk: az első év botlódásai miatt kár volt az ünnepi hetek műsorából is egy a mind nagyobb tömegeket vonzó néptánc-fesztivál szomszédságából — kiemelni a néprajzi filmek

Ami igaz, az igaz, tényleg nem volt nagy tolongás a nyugdíjasok művelődési otthonának aprócska vetítőtermében. Jószerivel nem is jött el oda a meghívott és az érdeklődő szakembereken kívül csak alig egy-két betévedt vendég.

De miért jött volna el? Honnan is tudták volna a fesztivál születéséről a „tömegek”? Attól a pár száz meghívótól, meg attól a néhány elszórt újsághírtől aligha lehetett valami nagy nézősereglet várni! Epp így attól az utcasarkon árváló plakáttól sem, amelyen oly gyorsan mosódtak el a felfestett betűk...

És az első néprajzi filmszemle megrendezésének iskolás módszereit bírálva már a jövő tennivalóiról is szólnunk. Azt kértük: ne így, kisszerűsége miatt ne ilyen eleve sikertelenségre kárthatva rendezzék meg ezt az egyedülálló fesztivált, hanem a benne rejlő hatalmas lehetőségekhez il- lő nagyobb-vonalúsággal.

Mert — úgy látszik, újra meg újra meg kell ezt ismételnünk — ezzel a néprajzi filmszemlével valami ritka különlegességet lehetne meghonosítani Szegeden. Ilven fesztiválnak ugyanis aligha lehet párját találni! Nincs és nem is volt efféle vetítés-sorozat sem nálunk, sem pedig más országokban: egy-szerre művészi és tudományos „unikum” ez a javából...

szemléjét, s kár lenne, ha az első lépések bizonytalansága miatt most elbátortalanodnának a rendezők.

Márcsak azért is kár lenne, mert mint Moldován Domokos összefoglalójából (Filmkultúra 1969/2) értesülhetünk, valóban nincs e filmtípusnak összemérő fő- ruma más országokban. Remekül dolgozó központok, könyvtár módjára működő filmkölcsonzók vannak, de ilyen ítéletmondó hely egy- lőre kizárólag csak nálunk működik.

Ha valaminek, hát akkor ennek az ügyes ötlettel megszerzett lehetőségnek inspirálnia kell! Neki kell szabadítania minden rendezésben illetékes képzetét, rá kell, hogy ébresszen: egy ilyen fesztivál nem „kiemel- hető”, elhalasztható, hanem igenis, rohamléptekkel és sok-sok ötlettel továbbfej- lesztendő!

Negyedszer, ötödször, so- kadszor: egy ritka lehetősé- g került — ha csak félig is — a birtokunkba, nem lehet méltatlanul élni vele!

Akác László

Gusztáv Adolf rosszul gazdálkodik

A svéd állam tagjai megállapí- tották, hogy az idős Gusztáv király nem úgy gazdálkodik birtokain, ahogyan kellene. Az uralkodó „elmulasz- totta a korszerű- sítést, és jószág- igazgatási ha- nyagságokat köve- tett el”.

Az állami revizorok egy 1809-ben hozott törvény alapján palotái és kastélyai van- nak. Mivel nem lakhat mindenütt, ellenőrizniük az állami intézmé- nyek és a királyi ház tevékenységét. Rendszeresen je- lentéseiket az össze- gyűjtött adato- kkal és kriti- dikák 30–40 éve nem emelkedtek.

és mivel a fenn- tartási költségek a létfenntartási költségekkel pár- huzamosan növe- kedtek, a költség- vetési deficit csil- lagászati számo- kat ér el.

Ezenkívül a re- vizorok szerint az uralkodó paterna- lisztikus módon igazgatja jószág- gait, elhanyagolva a korszerű mód- szereket és a ra- cionális, produk- tív rendszereket. Birtokai ezért sú- lyosan deficitesek.

Az állami revizorok azt követel- lik, hogy a király valamennyi inga- tlanának igaz- gatását bízzák a parlament ellen- őrzése alatt álló állami szervek.

Tóth Béla: Mi, janicsárok

(46.) Régen nem éreztem ilyen fura helyzetben magam. Tudtam gondolkodni. Vezér voltam. Figyeltem embereimet. A parancsot betartoták. Pedig szidták, becsméreltek bennünket, személy szerint is, az anyáknak pocskondiázták családfánkkal egyetemben. De ők feszült arc- cal fogták jobbjukban a puskát, baljukban a lovat regulázó kantárszarat. Közeledtünk a szónoki emelvényhez. Már senki nem volt fönt a dobogón. Az erősítő a tér zaját dörömbölte, sokszorosán felnyitva. Csatazaj volt. Tiszta volt a fejem. Még sokan maradtak kusza bizonytalanságban a téren. A letiportak, a főbe vertek, és akik ijedtükben nem tudtak a lábukra állni. És voltak, akik tépett ingben másztak elő, szakadt kabátban, vérző füllel. Egy seg- gen ülő, borostás arcú azt kiáltotta felénk: „Eljének az elvtársak!” Gondolom, ijedtében tette. Könyörgés helvett hízelgett.

— Ne kiabáljon! Menjen haza! A mellékutcában úgy állt a tömeg háttal nekünk, lassan elszéledve, mintha moziból jö- nének.

Este, ahogy a szállásomra vergődtem, Dódi ült az ágyamon, és olvasott.

- Kíváncsi voltam, haza mersz-e jönni?
- Van félni valóm?
- Soha le nem mosod, olyan bűneid vannak!
- Na!
- Látod, már kinyílt a szemed!
- Ki, kinyílt. Mit akersz?
- Elárultad a legszembet magyar forradalmat! Rügyében pusztítottad el egy nagyon szép kor majdani virágait. Ne félj, ha nem ilyen közel a szovjet batár, majd másképp alakul! A tüntetők csak néztek, mit akar ez a jámbor mesegyűjtő tanár? Becsaptad őket!
- Olyan törődött vagyok, semmi kedvem a vitára. Mi lenne az arcod?

— Amikor kipnyitottam az iskolakaput, a bezúduló tömeg nekem esett.

— És ellátták a bajodat. Pedig te velük voltál.

— Szó szerint.

— Jobban kellett volna.

— Ez a hála?

— Miért legyen hálás? A fürdésért? Számítsuk ki a költségeket, de ne akarj engem...

— Csak pisztolyt ne ránts.

— Nincs pisztolyom.

— És ha netalán valaki, úgy a sötétben?

— Semmi veszteség.

— Hetykeség, góg. Ha rákerülne a sor, mit csinálnál, ha a hadnagy sorsára jutnál?

— Meghálnék.

— Másról beszélek. Le kellene kapcsoljalak. A te kezed is benne van, azt gondolom.

— Bizonyítsd be.

— Nem tudom.

— De anélkül is lekapcsolhatsz. Kezedben vagyok. Állj bosszút, üsd a reakció! Nos? Pár embert úgy is elintéztél te már.

— Tévedsz. De a hadnagy nem éri meg a reggelt.

Dódi nem merte mondani, hogy úgy kell neki.

— Lesznek itt még áldozatok. Te nagyon tévedsz, ha azt hiszed, hogy ilyen sétalovaglás- sal rendet teremtettél a városban, a megyében, az országban, majd külföldi beveszi a te gyö- nyűrő lovasbemutatódat. Láttad azt a gyűlölkö- dő tömeget? Hát felcsapál avósnak, te, te disznó!

— Disznó vagy te, meg a fajtád! És hagyj béken!

— Sírsz te még, mint pocok a fogóban. Úgy segéljen isten, hogy a szemem láttára sírzs meg. És térden állva könyörgösz.

— Az én bőrröme ne esküdjöz, és ne az én lakásomban!

Elborultam, és készen állt számon a mon- dat, hogy kifelc, te kigyó, de kopogtattak az ajtófelel. Egy rendőr volt, vezetékloval jött.

— Parancsnok elvtárs, azonnali intézkedésre van szükség.

— Miben?

— Tessék jönni.

Dódi röhögött, és pipája szárával játszott fehér fogorán. Ott hagytam a kamrában, és belovagoltunk a laktanyába. Az őrmester sza- bályos jelentkezéssel kezdte.

— Hagyja a fenébe a formákat, Mi történt?

— Tíz embert behoztunk, akik éjszakai tá- madásra készülődtek.

— Hol az a tíz ember?

— A szomszéd szobában.

Átléptem a szomszéd szobába. Szemben a falnak fordítva, feltartott kézzel várokozott tíz ember. Gyöngye fényű lámpa csúngott a meny- nyezetről. Kifordítottam az első embert. Gye- rekarc. Pizse orr, riadt, zöld szem. Borotva még nem ütötte bajszát.

— Ki vagy?

— Molnár István ipari tanuló.

A második gyerek tanítványom volt. Kevés beszédű, konok fiú. Hirtelen haragú, de jó tanuló.

— Hát te?

Észnél volt. Nem mondta a nevét, tudta, hogy ismerjük egymást.

— En is!

— Mit akartatok?

— Harcolni.

— Miért?

— Amiért a pestiek.

— A pestiek miért harcolnak?

— A szocialista demokráciáért, az ország függetlenségéért!

Ezt olyan tételesen mondta, mintha órán fe- lelne történelmi kérdésekre.

A harmadik ember.

— Maga kicsoda?

— Plosvai főkertész a magnemesítőktől.

— Maga mit akart?

— Harcolni.

— Ki ellen?

— A nép elnyomói ellen.

— Kik azok?

— Maguk.

A negyedik ember. Huszonöt év körüli, hosz- szú hajú, gyilkos, fekete szemű.

(Folytatjuk.)